

CONSENS I OPOSICIÓ AL CANVI CLIMÀTIC

EL CAS DELS EUA COM A EXEMPLE

MAXWELL T. BOYKOFF

Enfront d'una situació general de consens sobre els punts clau del canvi climàtic, un grup heterogeni conegut com «escèptics», «opositors» o «negacionistes» (en anglès *skeptics*, *contrarians* i *deniers* respectivament) ha marcat el debat en l'opinió pública entorn del canvi climàtic i de les mesures polítiques necessàries per a abordar-lo. Aquest text se centra en el context nord-americà i explora alguns dels aspectes socials, polítics i econòmics implicats, així com els trets culturals i psicològics que han influït en l'opinió pública, les intencions, creences, punts de vista i comportaments en relació amb la ciència del canvi climàtic i com s'ha de gestionar a llarg termini. Aquest article defensa que l'exemple dels EUA pot aportar informació sobre l'evolució del debat en altres llocs; per definició, és important considerar aquests elements contextuals per a millorar la influència dels «escèptics», «opositors» i «negacionistes» en el debat actual sobre el canvi climàtic.

Paraules clau: consens, escepticisme, negacionisme, canvi climàtic, opinió pública.

Al setembre de 2014, el president dels Estats Units, Barack Obama, va pronunciar un discurs en la Cimera sobre el Clima de les Nacions Unides sobre la gravetat del canvi climàtic i la necessitat d'abordar-lo. Va afirmar: «Hi ha un tema que definirà aquest segle més que cap altre. Parle de l'amenaça immediata i creixent del canvi climàtic... Ningú se n'escapara, [i] nosaltres farem la nostra part...» (Mauldin i Sparshott, 2014).

En acabar la seua intervenció, molts es van lamentar, com és habitual, per l'abisme que separa el consens científic sobre la contribució humana al canvi climàtic i la falta de mesures polítiques d'actuació. Una bretxa eixamplada per les posicions obstructionistes d'aquells que anomenem normalment «escèptics», «opositors» o «negacionistes». Aquests punts de vista contra corrent s'han explicat de diverses maneres: que els sustenten còmplices de les indústries dels combustibles fòssils o polítics (per exemple els congressistes republicans dels EUA), acadèmics renegats o aficionats sense formació (Dunlap, 2013; Victor, 2014).

Per exemple, la directora de l'Agència Nord-americana per a la Protecció del Medi Ambient (EPA), Gina Mc-

Carthy, va argumentar que calia actuar no «a pesar de l'economia», sinó «justament per ella», i va afegir enèrgicament que és «trist» que els qui neguen el canvi climàtic «s'amaguen darrere de la paraula *economia* per a protegir els seus interessos particulars» (Barron-Lopez, 2014). Un altre exemple és el del senador Bernie Sanders, que va comentar: «Això és una crisi, i hem d'abordar-la. La mala notícia és que els republicans del Congrés, molts dels quals ni tan sols creuen en el consens científic sobre l'escalfament global i l'amenaça cada vegada major que representa per al nostre planeta, continuen blocant les iniciatives legislatives per a afrontar la crisi planetària» (Cox, 2014).

A primera vista, hom podria fins i tot considerar aquesta dissonància com a soroll en el sistema i desestimar-la. Mantenir-se ferm davant de posicions indefensables que consisteixen a «no fer res» pot semblar estúpid, vista l'aclaparadora evidència que els humans contribuïm al canvi climàtic, i que el nostre impacte és tremend (Field, Barros, Mach i Mastransrea, 2014). No obstant això, prendre en major consideració aquests punts de vista discordants revela

«L'ESCEPTICISME I ELS ATACS AL CONSENS SOBRE EL CANVI CLIMÀTIC ALS EUA PODEN AJUDAR A REFLEXIONAR SOBRE AQUESTES MATEIXES POSICIONS EN CONTEXTOS POLÍTICS I CULTURALS DIFERENTS»

davant de posicions indefensables que consisteixen a «no fer res» pot semblar estúpid, vista l'aclaparadora evidència que els humans contribuïm al canvi climàtic, i que el nostre impacte és tremend (Field, Barros, Mach i Mastransrea, 2014). No obstant això, prendre en major consideració aquests punts de vista discordants revela

la quantitat d'elements culturals, polítics, econòmics i psicològics diferents que intervien en aquestes posicions. Per això rebatre-les representa un repte bastant més complex que simplement «assenyalar, avergonyir i acusar» els culpables individuals o col·lectius per les posicions que defensen (no diguem ja intentar que canviïn de posició). Aquest article se centra en el cas dels Estats Units, on l'«escepticisme», l'«oposició» i el «negacionisme» s'han fet particularment evidents, des de les institucions del govern federal (com el Congrés) fins a la vida diària dels ciutadans nord-americans. No obstant això, és un error pensar en aquestes qüestions com a anomalies merament nord-americanes: els mateixos elements culturals polítics, econòmics, psicològics i socials impregnen les percepcions i la presa de decisions sobre aquest tema en altres països. Per tant, aquest article defensa que l'escepticisme i els qüestionaments contra el consens sobre el canvi climàtic en els EUA poden ajudar a reflexionar sobre aquestes mateixes posicions en contextos polítics i culturals diferents (per exemple a Espanya, França, el Regne Unit, Austràlia, l'Índia, la Xina o el Japó).

■ ESCEPTICISME, OPOSICIÓ I NEGACIONISME

Els escèptics, opositors o negacionistes han tractat d'oposar-se als esforços per a actuar contra el canvi climàtic de les maneres més pintoresques. Amb el temps, els investigadors han intentat desenvolupar definicions més rigoroses d'aquests grups per descriure amb més detall les motivacions que els mouen i les implicacions de la seua capacitat d'influència pel que fa al canvi climàtic.

Se sol dir que l'escepticisme és una actitud intrínseca i necessària en la recerca científica. No obstant això, servir-se'n per a defensar punts de vista marginals sobre el canvi climàtic no ha estat gaire positiu. Moltes vegades és un escepticisme que prové d'una ideologia en voga en compte de provenir de dades científiques. El terme *escèptic* s'ha invocat normalment per qualificar qui descarta les proves científiques que assenyalen que el canvi climàtic és un problema i que els humans, en part, contribuïm a aquest problema. Quant als opositors, Aaron McCright (2007) els defineix com aquelles persones que desafien sorollosament el que entenen que és un fals consens científic mitjançant atacs crítics a la ciència climàtica i als seus científics més importants, sovint amb el suport financer d'organitzacions relacionades amb la indústria dels combustibles fòssils i de laboratoris d'idees o *think tanks* conservadors. Saffron O'Neill i jo desenvolupem un poc més la definició d'«oposició climàtica» desglossant els arguments per a incloure-hi els motius ideològics que hi ha darrere de

Els escèptics, opositors o negacionistes han tractat d'oposar-se als esforços d'actuació sobre el canvi climàtic de les maneres més pintoresques. En la imatge, reunió de l'IPCC el passat mes d'octubre a Copenhaguen.

**«L'ESCEPTICISME DAVANT DE LES
AFIRMACIONS CIENTÍFIQUES QUE
ALERTEN DEL DETERIORAMENT
AMBIENTAL HA ARRELAT
PROFUNDAMENT DES DE FA
SEGLES»**

les crítiques a la ciència del clima i excloure'n els individus a qui de moment no convenç la ciència o els individus a qui no convencen les solucions proposades, ja que aquests dos últims elements es poden abordar millor mitjançant una terminologia diferent (O'Neill i Boykoff, 2010). Per la seua banda, Kari Marie Norgaard (2006) s'ha centrat en el negacionisme, i ha desenvolupat tres dimensions relacionades amb els problemes ambientals: literal (simple rebuig d'acceptar proves), interpretativa (negació basada en la interpretació de les proves) i implicatòria (rebuig basat en el canvi o resposta que seria necessari si s'acceptaren les proves). L'ús del terme *negacionista* ha estat criticat per connectar implícitament, de manera innecessària i inapropiada, amb altres moviments negacionistes; tot i això, el terme ha arrelat en el debat públic.

En el seu conjunt, aquests treballs han tractat d'aportar una major textura a les motivacions que es troben darrere de l'escepticisme, l'oposició i el negacionisme respecte al canvi climàtic, així com les conseqüències

de les seues manifestacions. En el llenguatge corrent, l'ús d'aquests termes s'ha solapat. I encara que *escepticisme* i *negacionisme* han estat normalment els termes preferits en el debat per a descriure la disputa ideològica –més que no científica–, *oposició* sembla l'expressió més precisa i menys provocadora.

Podem veure els interessos polítics i econòmics com motivadors freqüents de les afirmacions d'esceptics, opositors o negacionistes sobre el canvi climàtic i, per tant, no s'han de passar per alt (Oreskes i Conway, 2010). Per exemple, quan Charles i David Koch qüestionen des dels fonaments si el clima està canviant o si els humans exercim un paper en el canvi climàtic –utilitzant arguments marginals– també es pot veure que s'alineen amb laboratoris d'idees com Americans for Prosperity per a protegir els seus més de 40.000 milions de dòlars en cru i gas, així com interessos que es podrien veure amenaçats per regulacions relacionades amb el clima (Mayer, 2010).

No obstant això, aquestes motivacions polítiques i econòmiques s'entrellacen a més amb importants trets culturals i factors psicològics, i influeixen conjuntament en les actituds subjacents, intencions, creences, perspectives i comportaments referits a la ciència del canvi climàtic i a la manera d'abordar-lo políticament. Per exemple, en 2009 l'Associació Nord-americana de Psicologia va emprendre la tasca interdisciplinària d'examinar i articular aquestes connexions en l'informe *Psychology and global climate change* ("Psicologia i canvi climàtic global"). El seu punt de partida és que el canvi climàtic és una qüestió «que no es detecta fàcilment per experiència personal, però invita a l'observació i avaluació personal» (Swim et al., 2009, p. 1). Dan Kahan ha continuat examinant aquestes dimensions des del punt de vista de la cognició cultural, segons la qual les percepcions de la gent es formen en gran mesura a partir dels seus valors i models de comportament (Kahan, Jenkins-Smith i Braman, 2010).

■ LES ARRELS DE L'ESCEPTICISME AMBIENTAL

Des de fa segles hi ha un escepticisme profundament arrelat quant a les afirmacions científiques sobre el deteriorament ambiental, com prova la documentació britànica de les colònies. En la primera meitat del segle XIX, molts membres de la comunitat científica –principalment botànics i metges– van advertir els governs del Regne Unit i la seua perifèria colonial dels perills de danyar els recursos de l'ecosistema en el procés de «domesticació» de la naturalesa i d'emigració a aquells nous espais del planeta. Encara que els governants britànics van ser responsables de grans crisis d'efectes immediats –com ara grans fams o sequeres–, no van

considerar en absolut prioritàries la degradació ambiental gradual (Rajan, 2006). Sovint, davant d'una crisi immediata, els administradors exposaven objeccions escèptiques als advertiments dels científics sobre el deteriorament ambiental. Per exemple, Robert Baden-Powell –tinent general de l'exèrcit britànic i defensor colonial de la silvicultura– va observar: «En la ment dels funcionaris, fins i tot en els més alts, trobem diferents graus d'aversió a assumir conviccions sòlides. Igual que trobem que les conviccions de la gent es veuen frenades pels interessos personals, el mateix ocorre amb els governants. Consideracions d'interès com evitar les queixes i que la regió siga acollidora i tranquil·la, de justificar uns bons ingressos generant productes forestals... els impedeixen prendre partit per l'economia forestal» (Rajan, 2006, p. 235). Aquest escepticisme derivava, per tant, no sols de l'escepticisme enfront de les proves científiques de deteriorament dels recursos de l'ecosistema, sinó també de les implicacions que aquest deteriorament tenia per a l'exagerada expansió colonial que s'estava desenvolupant i per a l'explotació capitalista dels recursos per a obtenir beneficis.

Tant aquests brots d'escepticisme relacionats amb les proves científiques com els que tenen un origen ideològic enllacen amb moltes qüestions ambientals actuals (com el canvi climàtic). Per exemple, les variants nord-americanes de la discrepància –descrites mitjançant l'escepticisme, l'oposició i el negacionisme climàtics– han impregnat, i sovint polaritzat, la política, la cultura i la societat (Oreskes i Conway, 2010). Les soques nord-americanes de moviments d'oposició al canvi climàtic, que reconeixen les seues arrels en la colonització britànica, es van desenvolupar a partir d'un context històric de conservadorisme més ampli, que enllaça amb les posicions hostils al medi ambient que van prosperar a finals dels anys seixanta i setanta del segle XX, quan es va produir

Ken Jarecke/Time

Moviments com la rebel·lió Sagebrush o el Wise Use van intentar reformar la gestió de sòl públic per atorgar drets al sector privat, generalment sota la direcció de líders carismàtics. En la imatge, portada de la revista *Time* del 23 d'octubre de 1995 amb el granger Dick Carver en primer pla, considerat un dels impulsors de la coneguda com a segona revolució Sagebrush.

«A MITJAN I FINAL DELS VUITANTA, L'OPOSICIÓ AL CANVI CLIMÀTIC ES VA MODIFICAR RADICALMENT EN CONTRA DE LA REGULACIÓ I EL MEDI AMBIENT, I ELS MOVIMENTS MEDIAMBIENTALS NEOLIBERALS VAN EMERGIR EN L'OPINIÓ PÚBLICA»

1992 en la cimera de Nacions Unides a Rio de Janeiro i es va considerar el marc per al desenvolupament sostenible en el segle entrant– argumentant que es temia que fóra un nou intent d'establir un govern global. L'objectiu era revifar l'antiga repulsió a qualsevol intervenció reguladora (Boykoff i Olson, 2013). A més, com que les ideologies neoliberals i utilitaristes es van associar amb els interessos de la indústria dels combustibles fòssils, també es van adherir als republicans d'EUA, a l'escepticisme, a l'oposició i al negacionisme. Alguns hi veuen una mescla tòxica que contamina els intents de cooperació mediambiental internacional. I totes

una onada de legislació mediambiental progressista als Estats Units. Alguns d'aquests moviments de resistència van ser la rebel·lió Sagebrush i el moviment Wise Use (“ús racional”). Sota la direcció de líders carismàtics i amb molts contactes, aquests moviments van intentar reformar la gestió de sòl públic per a concedir drets i llibertat per a prendre decisions al sector privat (Dunlap i McCright, 2011). Però a mitjan i finals dels anys vuitanta, en el context de l'economia de Reagan i de les mesures que va prendre el poder de regulació de l'EPA, així com del Departament d'Interior, l'oposició al canvi climàtic es va manifestar radicalment en contra de la regulació i el medi ambient, i els moviments mediambientals neoliberals van emergir en l'opinió pública. Aquestes interaccions culturals i històriques van engendrar un terme carregat de cinisme: «“wise” contrarians» (opositors raonables o experts), per a descriure aquells que han poblat l'opinió pública i han arreplegat influències històriques dels moviments Wise Use (Boykoff i Olson, 2013). Aquestes perspectives amplificades s'han entès com un reflex dels punts de vista conservadors enmig del complex embull de la cultura política contemporània. Per consegüent, el programa de 2012 del Partit Republicà expressava el seu rebuig a l'Agenda 21 –que es va desenvolupar el

aquestes resistències han contribuït amb bastant d'èxit –«èxit» per als qui s'oposen a la intervenció del govern nord-americà– als esforços que tracten d'entrebancar la presa de decisions sobre el canvi climàtic.

La investigació de Riley Dunlap i Aaron McCright (2011) s'ha centrat en aquests moviments d'oposició nord-americans i ha examinat com van operar certs individus –que a vegades van gaudir de l'atenció dels mitjans de comunicació– per desenvolupar discursos alternatius que restaven autoritat a la ciència del clima durant la «revolució republicana» liderada per Newt Gringrich el 1994, amb l'objectiu de guanyar-se l'opinió pública nacional i internacional sobre les causes del canvi climàtic. Aquests esforços han continuat rebent el suport de la Cambra de Comerç dels EUA, que ha contractat grups de pressió i despès milions de dòlars per publicitar punts de vista crítics sobre la ciència i la política del clima. En les últimes dècades, aquesta Cambra de Comerç ha rebut aportacions de nombrosos grups relacionats amb la indústria dels combustibles fòssils per ajudar a combatre la legislació sobre el clima i per qüestionar el coneixement científic sobre aquests problemes. Robert Brulle (2014) ha buscat l'origen del finançament que ha prestat la indústria dels combustibles fòssils, a través d'una complexa xarxa de grups com el Donors Trust, per a identificar com es difonen les veus d'alguns escèptics, opositors i negacionistes en l'opinió pública.

A més, moltes iniciatives d'opositors en els EUA han estat lligades a fonts de finançament relacionades amb la indústria dels combustibles fòssils. Posem, per exemple, la campanya publicitària «CO₂ is Green» (“el CO₂ és ecològic”) de l'estiu de 2010. Es va publicar en *The Washington Post*, i formava part d'una campanya més àmplia impulsada per un grup del mateix nom. En les seues pròpies paraules: «La nostra missió és proporcionar suport científic i econòmic sòlid a les institucions públiques en temes mediambientals. En l'actualitat, ens preocupen especialment les propostes federals que poden interferir amb la dependència de la naturalesa del diòxid de carboni (CO₂) [...] CO₂ is Green treballa per a assegurar-se que tota regulació o llei federal es base en la ciència i no en mites científics o en política» (CO₂ is Green, 2010). El grup intentava refutar la idea que el diòxid de carboni (CO₂) és una substància contaminant i, per consegüent,

protestaven contra les iniciatives legislatives que tracten de mitigar les emissions de CO₂. Aquestes demandes concretes es van vehicular amb el suport financer de la indústria del carbó i, en particular, d'H. Leighton Steward (Mulkern, 2010). A una acreditada carrera en la indústria dels combustibles fòssils se sumen els seus càrrecs com a president de l'Associació pel Gas i el Petroli dels Estats Units i de l'Associació de Subministrament de Gas Natural, així com el de director honorífic de l'Institut Americà del Petroli (Mulkern, 2010). Encara que no explique tots els casos, la campanya CO₂ is Green es pot considerar representativa de la lluita escèptica/opositora/negacionista, en la qual poderosos grups creats artificialment critiquen en desigual combat l'«*establishment* climàtic» i en la qual es busca protegir interessos privats amb campanyes molt sofisticades que s'adapten ràpidament a les circumstàncies.

**«COM QUE LES
IDEOLOGIES NEOLIBERALS
I UTILITARISTES ES
VAN ASSOCIAR AMB
ELS INTERESSOS DE
LA INDÚSTRIA DELS
COMBUSTIBLES FÒSSILS,
TAMBÉ ES VAN ADHERIR
ALS REPUBLICANS DELS
EUA, A L'ESCEPTICISME,
A L'OPOSICIÓ I AL
NEGACIONISME»**

■ **EL CANVI CLIMÀTIC EN
L'ESPAI PÚBLIC**

En contrast amb un rerefons de consens sobre els aspectes clau de la ciència del clima, avui dia certs grups de caràcter informal i heterogenis –«escèptics», «opositors» o «negacionistes»– s'han fet realment populars quan la gent parla sobre clima, política o el govern en el segle XXI (Boykoff i Olson, 2013). Encara que pugua semblar temptador titllar aquests esforços d'aïllats, marginals, andòmals o localistes, en realitat representen un dels molts espais en disputa en

el gran camp de batalla on es juguen les decisions polítiques mundials en economia i producció energètica, així com el compromís públic amb el canvi climàtic.

A més, quan comparem aquestes opinions amb la noció de consens, i quan les qualifiquem de «marginals», pot ser temptador elaborar una taxonomia de l'oposició, l'escepticisme o el negacionisme. No obstant això, aquesta aproximació presenta múltiples riscos. Entre els quals el de passar per alt el context per culpa de posar massa èmfasi en l'individu com a punt d'acció. Pot ser un error centrar-se en els que pronuncien tals declaracions i no considerar críticament les declaracions en elles mateixes. Generalitzar sobre l'escepticisme, el negacionisme o l'oposició a diferents qüestions científiques i polítiques pot portar-nos a rebutjar crítiques que potser seran vàlides i útils i a desqualificar l'individu en compte dels arguments

que defensa. Etiquetar els individus (sovint amb termes despectius) pot servir per a etiquetar-los de «marginals», però no centra l'atenció en els arguments que sostenen les seues discrepàncies.

També pot ser un error centrar-se excessivament en les personalitats individuals en detriment de l'atenció que mereixen les forces economicopolítiques, socials i psicològiques en joc. Dit d'una altra manera, el problema de procediment sorgeix quan l'atenció pels individus discrepants subsumeix qüestions estructurals o institucionals més profundes. Jo Littler (2009) va comentar que les dimensions socials i politicoeconòmiques es poden perdre a vegades si se centra l'atenció en alternatives atomitzades d'acció. Això també s'ha considerat com un desplaçament del debat cap a la «responsabilització», en la qual el canvi climàtic es converteix en la responsabilitat de l'individu en compte de ser-ho dels governs i organismes reguladors, que

«DES DE FA SEGLES HI HA UN ESEPTICISME PROFUNDAMENT ARRELAT QUANT A LES AFIRMACIONS CIENTÍFIQUES SOBRE EL DETERIORAMENT AMBIENTAL»

sí que tenen capacitat per a canviar significativament les polítiques de producció i distribució (Littler, 2009). En el cas del canvi climàtic, una mirada molt individualitzada comporta formes d'acció molt individualitzades (per exemple, canviar bombetes, apagar llums, reciclar, etc.). Altres experts han plantejat que aquest desplaçament cap a l'acció individual s'inclou en moviments més amplis en favor d'un «nou ordre ecològic» que en realitat pretén, mitjançant la comercialització de propostes individualistes, dissuadir els ciutadans de representar un paper en els canvis institucionals col·lectius necessaris per a abandonar els combustibles fòssils. Junes, aquestes tendències i focus d'atenció poden distraure els ciutadans de la importància dels reptes associats amb el canvi climàtic contemporani, i d'anàlisis institucionals amb més dimensions i matisos sobre com interactuen la ciència del clima i la política, així com la rèplica que això mereix.

Un altre risc clau és que, en el procés d'assenyalar, avergonyir i culpar «un altre», es tendeix a passar per alt les responsabilitats comunes associades amb el canvi climàtic antropogènic. A mesura que, com a col·lectivitat, hem anat endinsant-nos en el nou mil·lenni, una qüestió tan complexa i multifacètica com la del canvi climàtic ha anat penetrant en el fons de la nostra rela-

Urge Your Senators to Vote "No" to the President's Cap-and-Trade Bill that will increase your cost of living and not change the climate

The Kerry-Lieberman Cap and Trade Bill will drive the USA away from cheap efficient energy and permanently increase your cost of electricity, transportation fuel, and food.

The Obama Administration is trading energy independence by passing Cap and Trade. You cannot run your cars, planes, businesses, and homes on Wall Street's profits. Wind and Solar provide less than one percent of our energy and that will not increase by a meaningful amount for decades. Fossil fuels provide 83% of our energy. Our economy will never recover if Obama's attack on this industry succeeds.

Cap and Trade proponents are buying support from industries on Wall Street with various corporate giveaways as he did with the very expensive Health Care Bill. Do not let this happen again with the Kerry-Lieberman Cap and Trade Bill.

CO₂ IS GREEN

To understand CO₂'s negligible impact on climate change, go to CO2isgreen.org.

Keep America Strong. Protect jobs. Defeat the Kerry-Lieberman Cap-and-Trade Bill.

MADE FOR BY CO2ISGREEN INC.

A dalt, campanya publicitària de «CO₂ is Green» publicada en *The Washington Post* en 2010. Aquest grup es mostra contrari a les propostes de limitar l'emissió de CO₂, ja que consideren que el diòxid de carboni no és una substància contaminant. A sota, vídeo publicitari en el seu canal de Youtube.

«MOLTES INICIATIVES D'OPOSITORS NORD-AMERICANS HAN ESTAT LLIGADES A FONTS DE FINANÇAMENT RELACIONADES AMB LA INDÚSTRIA DELS COMBUSTIBLES FÒSSILS, COM ARA LA CAMPANYA PUBLICITÀRIA "CO₂ IS GREEN"»

ció amb l'entorn. Xoca contra els fonaments de la nostra manera de viure, treballar, actuar i relaxar-nos en la vida moderna, i per tant determina la nostra vida diària, els nostres estils de vida i modes de subsistència. Fins al punt que assenyalar, avergonyir i culpar ens distrau de les responsabilitats comunes. De fet, sovint serveix els interessos d'aquells als qui s'assenyala, avergonyeix i culpa.

Així doncs, quan parlem dels contrastos entre consens i escepticisme sobre el canvi climàtic, és fonamental continuar tenint en compte la importància del context, així com els perills de centrar-se en excés en aquells que qualifiquem d'«escèptics», «opositors» o «negacionistes». A més, tot el que es refereix als debats i discussions sobre el consens i l'escepticisme als Estats Units no es queda exclusivament als Estats Units; en realitat, afecta els discursos d'altres contextos culturals i polítics. En resum, que si prestar massa atenció a unes discrepàncies infundades limita en compte d'ampliar l'espectre de possibles consideracions de diagnòstic i prognosi, hem de redreçar el rumb. ☺

**«ALS EUA, L'ESCEPTICISME,
L'OPOSICIÓ I EL
NEGACIONISME S'HAN FET
PARTICULARMENT EVIDENTS
DES DE LES INSTITUCIONS
DEL GOVERN FEDERAL FINS
A LA VIDA DIÀRIA»**

REFERÈNCIES

- Barron-Lopez, L. (2014, 25 de setembre). EPA chief: climate skeptics "sad". *The Hill*. Consultat en <http://links.uv.es/02RkAVH>
- Boykoff, M., & Olson, S. (2013). "Wise contrarians" in contemporary climate science-policy-public interactions. *Celebrity Studies Journal*, 4(3), 276–291. doi: 10.1080/19392397.2013.831618
- Brulle, R. (2014). Institutionalizing delay: Foundation funding and the creation of U.S. climate change counter-movement organizations. *Climatic Change*, 122(4), 681–694. doi: 10.1007/s10584-013-1018-7
- Cox, R. (2014, 24 de setembre). Sanders blasts gop climate change deniers. *The Hill*. Consultat en <http://links.uv.es/Z64xdbM>
- CO₂ is green (2010, 19 de gener). More CO₂ results in a greener Earth: About us. *Co2isgreen.org*. Consultat en <http://links.uv.es/78Hnpcq>
- Dunlap, R. E. (2013). Climate change skepticism and denial: An introduction. *American Behavioral Scientist* 57(6), 691–698. doi: 10.1177/0002764213477097
- Dunlap, R. E., & McCright, A. M. (2011). Organized climate change denial. En J. Dryzek, R. Norgaard, & D. Schlosberg (Eds.). *The Oxford handbook of climate change and society*. Oxford: Oxford University Press.
- Field, C. B., Barros, V. R., Mach, K. J., & Mastrandrea, M. D. (Coord.). (2014). Technical summary. En C. B. Field, V. R. Barros, D. J. Dokken, K. J. Mach, M. D. Mastrandrea, T. E. Bilir, ...L.L. White (Eds.). *Climate Change 2014: Impacts, adaptation, and vulnerability. Part A: Global and sectorial aspects. Contribution of Working Group II to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge & Nova York: Cambridge University Press.
- Kahan, D. M., Jenkins-Smith, H., & Braman, D. (2010). Cultural cognition of scientific consensus. *Journal of Risk Research*, 9(2): 1–28. doi: 10.2139/ssrn.1549444
- Littler, J. (2009). *Radical consumption: Shopping for change in contemporary culture*. Londres: Open University Press.
- Mauldin, W., & Sparshott, J. (2014, 23 de setembre). Obama: U.S., China must lead on climate change efforts. *Wall Street Journal*. Consultat en <http://links.uv.es/T0dC3vP>
- Mayer, J. (2010, 30 d'agost). Covert operations: The billionaire brothers who are waging a war against Obama. *The New Yorker*.
- McCright, A. M. (2007). Dealing with climate contrarians. En S. C. Mosser, & L. Dilling (Eds.). *Creating a climate for change: Communicating climate change and facilitating social change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mulkern, A. C. (2010, 17 d'agost). Oil group, climate bill supporters clash in summer campaigns. *New York Times Greenwire*. Consultat en <http://links.uv.es/qz5FnD0>
- Norgaard, K. M. (2006). "People want to protect themselves a little bit": Emotions, denial, and social movement nonparticipation. *Sociological Inquiry*, 76(3): 372–396. doi: 10.1111/j.1475-682X.2006.00160.x
- O'Neill, S. J., & Boykoff, M. (2010). Climate denial, skeptic or contrarian? *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 107, E151. doi: 10.1073/pnas.1010507107
- Oreskes, N., & Conway, E. M. (2010). *Merchants of doubt: How a handful of scientists obscured the truth on issues from tobacco smoke to global warming*. Nova York: Bloomsbury Press.
- Rajan, S. R. (2006). *Modernizing nature*. Oxford: Oxford University Press.
- Swim, J., Clayton, S., Doherty, Th., Gifford, R., Howard, G., Reser, J., ...Weber, E. (2009). *Psychology and global climate change: Addressing a multi-faceted phenomenon and set of challenges*. Washington: American Psychological Association. Consultat en <http://links.uv.es/0CPx8rd>
- Victor, D. (2014, 8 de gener). *Global warming denialism: What science has to say – Introduction and documentary video about the people associated with global warming denial*. Xarrada en la Scripps Institution of Oceanography, UC San Diego. Consultat en <http://links.uv.es/hS6TO3R>

ABSTRACT

Consensus and contrarianism on climate change. How the USA case informs dynamics elsewhere.

Against a contrasting backdrop of consensus on key issues on climate science, a heterogeneous group dubbed climate «skeptics», «contrarians», «deniers» have significantly shaped contemporary discussions of climate science, politics and policy in the public sphere. This essay focuses on the USA context, and explores some of the intertwined social, political and economic factors, as well as cultural and psychological characteristics that have together influenced public attitudes, intentions, beliefs, perspective and behaviors in regards to climate change science and governance over time. This article makes the case that the USA case can inform developments elsewhere; as such it is important to consider these contextual elements to more capably appraise «contrarian», «skeptical», «denier» reverberations through the current public discussions on climate change.

Keywords: consensus, skepticism, contrarianism, climate change, public.

Maxwell T. Boykoff. Membre de l'Institut Cooperatiu per a la Investigació en Ciències Ambientals (CIRES) i professor associat d'Estudis Ambientals de la Universitat de Colorado-Boulder (EUA). La seua recerca i treball creatiu se centren en la política cultural i la gestió ambiental, les comunicacions creatives del clima, les interaccions entre ciència i política, la reducció del risc de catàstrofes i l'adaptació climàtica.